SÚČASNÝ VÝSKUM CESTOVNÉHO RUCHU NA KATEDRE GEOGRAFIE, GEOLÓGIE A KRAJINNEJ EKOLÓGIE FAKULTY PRÍRODNÝCH VIED UNIVERZITY MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

Bohuslava Gregorová

Abstrakt: Geografické vzdelávanie má v Banskej Bystrici pomerne dlhú tradíciu. Dokladom tejto skutočnosti je aj 60. výročie založenia, ktoré si v tomto roku (2014) pripomína katedra geografie FPV UMB. Úlohou nášho príspevku je predstaviť vedecko-výskumné a publikačné výstupy členov pracoviska v súvislosti s ich prínosom ku štúdiu cestovného ruchu v minulosti a súčasnosti na pozadí teoreticko-metodologických a filozofických smerov, ktoré sa v geografii cestovného ruchu vyprofilovali.

Abstract: Geographical education has a long tradition in Banská Bystrica. The evidence of this matter is the 60th anniversary which Department of Geography FNS MBU is commemorated in this year (2014). The task of our paper is to present research and bibliography of members of department in relation to the benefits they bring to study of tourism in the past and in present according to the theoretical-methodological and philosophical background which were formed in geography of tourism.

Kľúčové slová: katedra geografie, FPV UMB, veda a výskum, publikačná činnosť, cestovný ruch
Key words: department of geography, FNS MBU, science and research, bibliography, tourism

Úvod

Podrobnejší výskum fenoménu cestovného ruchu je spätý až s jeho masovou podobou. Teda na začiatku 20. storočia sa etablovala geografia cestovného ruchu ako čiastková vedná subdisciplína geografie. Jej prínos vo výskume turizmu spočíva v akcente jedinečného priestorového hľadiska, ktoré umožňuje posudzovať kvalitatívne zmeny v jeho rozšírení a vynášať nové, syntetické úsudku, či závery o jeho fungovaní. Zároveň geografia cestovného ruchu predstavuje platformu pre kooperáciu s inými vednými disciplínami, ktoré chápe ako „pomocné geografické disciplíny“ (Čuka, 2011), najmä s ekonómiou, marketingom, sociológiu, psychológiou, históriou a pod. Takáto kooperácia prináša komplexné poznatky a nové koncepcie pri štúdiu interakcií medzi krajinnou sférou a ľudskou spoločnosťou, resp. jej aktivitami.

Banskobystrická geografická škola sa prioritne zameriavala na pedagogickú činnosť a aj vo výskume sa najskôr orientovala len fyzicko-geografickým smerom. Až po jej personálnom rozšírení v 60. rokoch 20. storočia sa obohatila o nové osobnosti, ktoré akcelerovali výskum aj v humánno-geografickej oblasti. Katedra však prvého člena, ktorý sa špecializoval len na štúdium a výskum cestovného ruchu, získala až v školskom roku 1989/1990.

1. Teoreticko-metodologický koncept práce

Vo výskume cestovného ruchu sa sformovalo niekoľko významných filozoficko-teoreticko-metodologických smerov, ktoré reflektovali aktuálny spoločenský status geografie a zároveň reagovali na spoločenské požiadavky doby. Nám osobne blízka je poľská a anglosaská geografická škola, ktorých paradigmy rezonovali asi najviac vo výskume

cestovného ruchu na Slovensku. Z pohľadu stredoeurópskeho priestoru sa podľa Kureka et al. (2007) rozvíjali v geografii cestovného ruchu najmä tieto výskumné prúdy:

- model účastníka cestovného ruchu a model cestovného ruchu podľa J. Jafariho,
- koncepcia cestovného ruchu ako stretnutia,
- teória periféria podľa Christallera,
- teória difúzie inovácií,
- model Butlerovho cyklu vývoja strediska cestovného ruchu,
- koncepcia formovania rekreačných priestorov,
- koncepcia priestorovej a funkčnej organizácie cestovného ruchu,
- koncepcia teritoriálnych rekreačných systémov,
- koncepcia percepcie rekreačného priestoru,
- koncepcia rekreačnej urbanizácie, koncepcia konfliktu cestovného ruchu,
- koncepcia funkcií cestovného ruchu.

Tieto svetové trendy v teórii cestovného ruchu doplnil P. Čuka (2011) o nasledovné:

- koncepciu sprievodcovstva,
- koncepciu produktov cestovného ruchu,
- koncepciu religiózneho cestovného ruchu,
- environmentálnu koncepciu a koncepciu alternatívneho cestovného ruchu,
- kartografickú koncepciu a GIS aplikácie.

V americkej literatúre sa výskum sústreďuje okolo nasledovných ohniskových otázok (Wachowiak, 2003 In: Čuka, 2011):

- vnímanie voľného času,
- účasť na voľnom čase a rekreácii,
- voľný čas a rekreácia v mestských centrách,
- vývoj cestovného ruchu,
- dynamika vývoja destinácií cestovného ruchu,
- cestovný ruch a cestovanie vo voľnom čase,
- dôsledky cestovného ruchu,
- plánovanie cestovného ruchu a voľného času,
- šport a ostatné aktivity.

K mnohým z týchto výskumných prúdov môžeme zaradiť aj práce členov katedry geografie.

V príspevku nadviažeme na našu predošlú štúdiu, ktorá hodnotila činnosť členov katedry a ich prínos k štúdiu cestovného ruchu počas 60 rokov existencie pracoviska (Gregorová, 2014). Cieľom tohto príspevku je analyzovať súčasný výskum na katedre geografie s dôrazom na výskum cestovného ruchu prostredníctvom excerpcie publikačných záznamov z databázy CREPČ (centrálny register evidencie publikačnej činnosti) a databázy Univerzitnej knižnice UMB. Zároveň sa pokúsime naznačiť možné smery vo vývoji štúdia cestovného ruchu v budúcnosti v súvislosti s vyššie uvedenými teoreticko-metodologickými smermi. Našou parciálnou úlohou bude taktiež stručne predstaviť banskobystrickú geografickú katedru, jej vznik a konštituovanie.

Okrem uvedených analytických metód koncepciu príspevku napĺňame využitím širšieho diapazónu metodických postupov, ku ktorým môžeme napríklad zaradiť sociologické metódy (rozhovory s členmi katedry), matematické a štatistické metódy (zostavenie kontingenčných tabuliek), či grafické metódy.

2. Stručný náčrt konštituovania katedry geografie v Banskej Bystrici

Počiatky vyššieho geografického vzdelávania v Banskej Bystrici sa datujú už od roku 1949, kedy tu začalo pôsobiť konzultačné stredisko pre doplňujúce a diaľkové štúdium učiteľov geografie Pedagogickej fakulty pri Slovenskej univerzite v Bratislave.

Katedra geografie bola založená na Vyššej pedagogickej škole v roku 1954 a zameriavala sa na prípravu kvalifikovaných učiteľov (1954-1959). V prvom roku existencie na nej študovalo 27 študentov v dvoch študijných kombináciách, a síce zemepis – dejepis a zemepis – biológia (Novodomec, Baran, 1999).

Neskôr bolo pracovisko začlenené do Pedagogického inštitútu (1959-1964). Pracovný kolektív tvorili 4 pedagógovia, ktorých hlavnou úlohou bolo plnenie najmä východno-vzdelávacích úloh (Mazúrek, 2004).

Následne sa katedra takmer na tri desaťročia (1964-1992) stala súčasťou Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici. Keďže fakulta mala štatút samostatnej vysokej školy, zlepšili sa podmienky fungovania pracoviska a katedra sa rozšírila o nových odborníkov, ktorí priniesli kvalitatívne zlepšenie pedagogickej a výskumnej činnosti. Najmä príchod V. Barana naštartoval vedeckú činnosť v oblasti humánnej geografie a špeciálne výskum v oblasti cestovného ruchu (Gregorová, 2014).

Po roku 1989 sa zvýšil počet pracovníkov katedry na 15. V tom čase sa súčasťou kolektívu stal aj P. Čuka, ktorý sa ako jediný špecializoval na oblasť výskumu cestovného ruchu (Čuka, 2006).

Od roku 1992 bola katedra súčasťou Fakulty humanitných a prírodných vied Univerzity Mateja Bela (UMB) a od roku 1995 do súčasnosti je súčasťou Fakulty prírodných vied UMB.

Zložitý vývoj katedry geografie súvisiaci s častými inštitucionálnymi zmenami dokumentuje aj vývoj jej názvu (tabuľka č. 1). Preto v texte príspevku používame všeobecné označenie ako katedra geografie či geografické pracovisko. Stále však pod týmto názvom chápeme geografickú inštitúciu pôsobiacu v Banskej Bystrici už 60 rokov.

Tabuľka č. 1 Vývoj názvu katedry geografie v Banskej Bystrici

Vývoj názvu katedry	Obdobie
Katedra zemepisu a dejepisu	1954-1959
Súčasť katedry prírodopisu	1959-1964
Katedra geografie	1964-1982
Katedra geografie a histórie	1982-1990
Katedra geografie	1990-1992
Katedra geografie a krajinnej ekológie	1992-1997
Katedra geografie	1997-2007
Katedra geografie a krajinnej ekológie	2007-2010
Katedra geografie, geológie a krajinnej ekológie	2010-súčasnosť

Zdroj: vlastné spracovanie

3. Výskum cestovného ruchu na katedre v minulosti

Vedecko-výskumná činnosť pracovníkov katedry sa špecializovala na oblasť stredného Slovenska, predovšetkým na štúdium Zvolenskej a Ipeľskej kotliny, Starohorských vrchov či Horehronia (Novodomec, Baran, 1999). Aj napriek značnej dominancii prác s fyzicko-geografickým zameraním evidujeme i také, ktoré pojednávali o humánno-geografickej problematike a cestovnom ruchu.

Vôbec prvá štúdia súvisiaca s cestovným ruchom mala charakter čiastkovej úlohy štátneho plánu základného výskumu o rozvoji a kategorizácii cestovného ruchu, ktorej riešiteľom za katedru bol V. Baran (Baran, 2004; Gajdoš, 2013). Jeho ďalšie práce z oblasti výskumu turizmu by sme mohli zaradiť, z hľadiska predstavených výskumných prúdov, ku *koncepcii formovania rekreačných priestorov* so zameraním na okolie Banskej Bystrice (Starohorské vrchy a Donovaly). Zároveň rozvíjal aj *koncepciu sprievodcovstva* a vypracoval

dvoch exkurzných sprievodcov po Horehronskom podolí a stredoslovenskej sklárskej oblasti i Špaňej Doline.

Na jeho práce nadviazal aj J. Mazúrek, zakladajúci člen katedry, ktorý sa pôvodne profiloval fyzicko-geografickým smerom. Venoval sa utváraniu rekreačných priestorov v okolí Kremnice a zároveň vytvoril exkurzného sprievodcu po regióne Hornej Oravy a Štiavnickej banskej oblasti.

Tvorivá činnosť J. Mazúrka a V. Barana v oblasti cestovného ruchu vrcholila v 90. rokoch 20. storočia, keď ako spoluautori participovali spolu s M. Gúčikom a E. Kopšom na vydaní monografie Geografia cestovného ruchu (1992).

Ekológiu cestovného ruchu rozvíjal vo svojich prácach H. Hilbert. Vplyv turizmu na krajinu Nízkych a Vysokých Tatier, Malej Fatry či Banskej Štiavnice a jej okolia (tajchy) analyzoval vo viac ako desiatke odborných prác. Jeho zásluhou sa portfólio výskumu cestovného ruchu rozšírilo o ďalšiu koncepciu, a síce o *environmentálnu koncepciu*.

Rok 1989 okrem spoločensko-politických zmien priniesol aj personálne rozšírenie katedry geografie o ďalšieho člena – P. Čuku. Bol žiakom a nasledovníkom V. Barana a ako jediný člen pracoviska (až do príchodu B. Gregorovej) sa vo svojej vedecko-výskumnej práci dlhodobo a cieľavedome venoval problematike cestovného ruchu. Svoj výskum okrem iného zacielil na región Starohorských vrchov (Donovaly), mestský turizmus v Banskej Bystrici (Čuka, 2006), na teóriu a metodológiu v cestovnom ruchu, na funkcie cestovného ruchu, na religiózny cestovný ruch, behaviorálne prístupy k štúdiu cestovného ruchu a mnohé ďalšie. Z hľadiska predstavených konceptov by sme jeho štúdie vlastne mohli zaradiť k všetkým kategóriám s výnimkou prvej. Na poli geografie ako prvý na Slovensku predstavil napr. problematiku rekreačnej urbanizácie či temného turizmu (dark tourism).

Aj napriek tomu, že katedra prešla mnohými fluktuačnými obdobiami, akcent fyzicko-geografického výskumu bol pomerne značný. Počet pracovníkov venujúcich sa humánno-geografickým disciplínam bol po celé obdobie fungovania pracoviska nižší, čo sa ale dramaticky neprejavilo na publikačnej činnosti (viď graf č. 1). Keď uvážime, že podiel publikovaných prác v humánnej geografii bol 42 % a z toho 8,5 % predstavovali práce z oblasti geografie cestovného ruchu, ktorej sa venoval prioritne jeden (P. Čuka), resp. neskôr (2006–2013) dvaja členovia (aj B. Gregorová), môžeme tento stav považovať za uspokojivý.

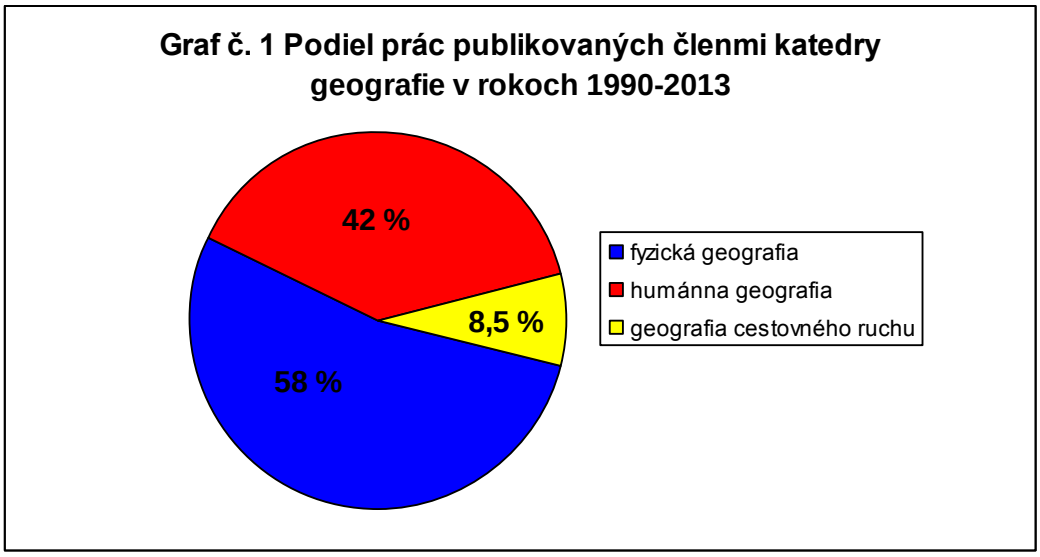

Zdroj: vlastné spracovanie na podklade databázy CREPČ a databázy UK UMB

4. Výskum cestovného ruchu na katedre v súčasnosti

V súčasnosti sa výskumu a publikovaniu v oblasti cestovného ruchu venujú traja členovia katedry geografie – B. Gregorová, čiastočne M. Klaučo a K. Weis. Tí sa snažia o implementáciu GIS metód a ich výstupmi sú multimediálni sprievodcovia či mapy (Klaučo, 2007a, 2007b; Weis, 2011). Rozvíjajú tak *kartografickú koncepciu a GIS aplikácie*. M. Klaučo sa prioritne orientuje ekologickým smerom (*environmentálna koncepcia*) a K. Weis sa zameriava na montánny (banský) turizmus (*nové koncepcie v cestovnom ruchu*).

K „čistej" geografii cestovného ruchu radíme štúdie B. Gregorovej. Po obhájení doktorskej dizertačnej práce na katedre Geografie a regionálneho rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove s názvom Vybrané priestorové zákonitosti cestovného ruchu v Nízkych Tatrách na príklade modelového územia Chopok – juh v roku 2012 (oponentmi boli P. Plesník, A. Krogmann, E. Michaeli) sa naplno venuje výskumu cestovného ruchu. Doposiaľ publikovala v spoluautorstve alebo samostatne viac ako desať pôvodných vedeckých prác a zúčastnila sa na viac ako desiatich konferenciách. Z hľadiska teoreticko-metodologických smerov v geografii cestovného ruchu by sme jej práce mohli zaradiť ku koncepciám pojednávajúcim o:

- formovaní rekreačných priestorov,
- rekreačných funkciách,
- priestorovej a funkčnej organizácii cestovného ruchu,
- percepcii rekreačného priestoru,
- histórii vývoja cestovného ruchu atď.

Pre porovnanie uvádzame graf (č. 2) dokumentujúci pomer publikovaných fyzicko-geografických a humánno-geografických prác na katedre geografie v súčasnosti (2013-2014). Počet humánnych geografov na pracovisku klesol na štyroch, čo sa prejavilo aj v oblasti publikačných výstupov.

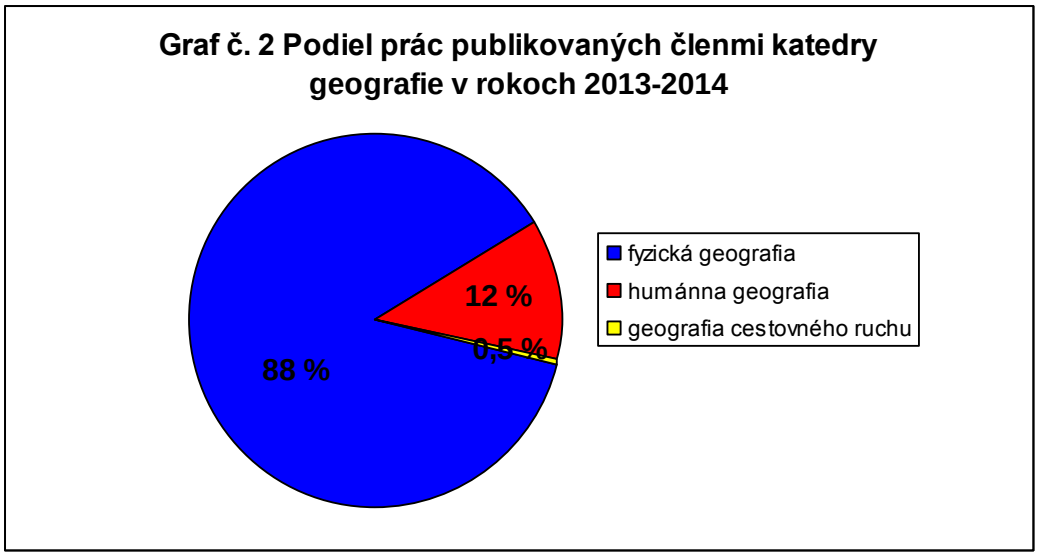

Zdroj: vlastné spracovanie na podklade databázy CREPČ a databázy UK UMB

Z hľadiska projektovej činnosti sa v minulosti na katedre geografie riešili 3 vedecké úlohy súvisiace s výskumom cestovného ruchu (Stredoslovenská banská oblasť ako integrálna súčasť európskych kultúrnych trás; GIS priestorová analýza zón cestovného ruchu a chránených území; Potenciál cestovného ruchu stredného Slovenska v geografických modeloch). V súčasnosti je v schvaľovacom procese na Agentúre na podporu výskumu a vývoja SR bilaterálny srbsko-slovenský projekt s názvom Časovo-priestorová analýza zmien stredísk cestovného ruchu, ktorého zodpovednou riešiteľkou je B. Gregorová.

Jeho cieľom je štúdium zmien fungovania cestovného ruchu a analýza rekreačných stredísk v národných parkoch Nízke Tatry (Slovensko) a Fruška Gora (Srbsko). Prioritou projektu je výmena poznatkov a skúseností v súvislosti s kvalitatívnymi a kvantitatívnymi zmenami cestovného ruchu a spôsobu fungovania rekreačných stredísk na trhu v podmienkach trhovej ekonomiky. Vzájomnému štúdiu a komparácii, resp. časovo-priestorovej analýze a interpretácii, riešitelia podrobia tieto základné charakteristiky cestovného ruchu: kvantitatívny nárast infraštruktúry a premena štruktúry rekreačných zariadení (priestorový aspekt), zmena kvality a ceny služieb cestovného ruchu (ekonomický aspekt), negatívne zásahy cestovného ruchu do krajiny (ekologický aspekt), spôsob premeny viazaného cestovného ruchu na voľný (politický aspekt), zmena klientely a rozšírenie ponuky produktov cestovného ruchu (sociálny a spoločenský aspekt).

V istom zmysle sa čiastočne výskumu cestovného ruchu venuje aj projekt, na ktorom v súčasnosti participujú členovia katedry geografie v kooperácii spolu s Ekonomickou fakultou UMB. Jeho názov je Inovatívne kroky pre potreby vysokoškolského vzdelávania v 21. storočí (štrukturálne fondy Európskej Únie). V rámci aktivity 2.1. Tvorba a inovácia predmetovej ponuky pre skvalitnenie výučby regionálneho rozvoja na UMB v Banskej Bystrici tvoria členovia katedry vysokoškolské učebné texty k viacerým predmetom. Jedným zo súboru pripravovaných materiálov bude aj vysokoškolská učebnica s pracovným názvom Cestovný ruch a regionálny rozvoj (autorka B. Gregorová), ako učebný materiál na podporu novo pripravovaného študijného programu Geografia a rozvoj regiónov, ktorý sa v súčasnosti (máj 2014) pripravuje do procesu komplexnej akreditácie.

Projekty podobného zamerania sú veľmi žiaduce, pretože rozvíjajú spoluprácu medzi vedeckou, odbornou, pedagogickou komunitou a praxou, vďaka čomu dochádza k transformácii poznatkov z vedy do praxe a naopak. Podporuje sa tak akcent na vzdelanostnú spoločnosť a zvyšuje uplatniteľnosť absolventov na trhu práce.

5. Smery rozvoja výskumu cestovného ruchu na katedre geografie na pozadí aktuálnych trendov v geografii cestovného ruchu

Zatiaľ čo špecifikum vedeckej práce a publikačných výstupov členov katedry do roku 1989 vychádzalo jednak zo spoločenských požiadaviek (politické pomery a vplyv sovietskej geografickej školy), osobných odborných záujmov, ako aj potrieb pracoviska (akcent na vzdelávací rozmer), v súčasnosti sa odvíja od personálneho zabezpečenia, aktuálnych grantových víziev, nadviazaných zahraničných spoluprác a kooperácie členov pracoviska s domáci a zahraničnými geografickými či inými katedrami.

Možno predpokladať, že štúdiu cestovného ruchu sa budú aj v budúcnosti prioritne venovať B. Gregorová a čiastočne aj M. Klaučo a K. Weis, ktorí už v súčasnosti kooperujú na mnohých spoločných publikačných výstupoch či projektoch.

Z hľadiska naznačených koncepcií sa tak na pracovisku v Banskej Bystrici budú rozvíjať najmä:

- koncepcia priestorových modelov v cestovnom ruchu,
- koncepcia produktov v cestovnom ruchu,
- koncepcia religiózneho cestovného ruchu,
- história rekreačných stredísk a história cestovného ruchu na Slovensku,
- behaviorálne výskumy v cestovnom ruchu,
- cestovný ruch a jeho úloha v regionálnom rozvoji,
- koncepcia GIS aplikácií a kartografie v cestovnom ruchu,
- cestovný ruch a jeho úloha v regionálnom rozvoji,
- environmentálna koncepcia a ďalšie.

Záver

Geografia cestovného ruchu, charakteristická holistickým prístupom a dominanciou priestorových aspektov vo výskume turizmu, neustále akcentuje jeho štúdium prostredníctvom interakcií medzi krajinou (jej zložkami) a človekom. V závislosti od aktuálnych potrieb spoločnosti, či teoreticko-metodologických prúdov, obohacuje vzťah človek a krajina o poznatky iných vedných disciplín, čím napĺňa aspekt komplexnosti výskumu.

Členovia katedry geografie v Banskej Bystrici v rôznej miere participovali a aj participujú na štúdiu cestovného ruchu. V minulosti bol výskum turizmu systematickejší, s jasnou koncepciou, stanoveným teoreticko-metodologickým rámcom a predovšetkým sa opieral o bádanie v teréne. Publikačné výstupy a podiel štúdií venujúcich sa cestovnému ruchu na celej publikačnej činnosti pracoviska, sú toho dôkazom.

V súčasnosti pracuje na katedre mladý kolektív troch pracovníkov, ktorí majú nesmierny potenciál a víziu rozvíjať výskum cestovného ruchu vo všetkých naznačených smeroch a koncepciách spomenutých v poslednej podkapitole tejto štúdie.

Našou úlohou bolo popísať výskum cestovného ruchu na katedre geografie v Banskej Bystrici v minulosti a naznačiť možné smery jeho rozvoja v budúcnosti na pozadí aktuálneho personálneho obsadenia katedry, ktoré sa premieta aj do rozvíjaných výskumných prúdov štúdia cestovného ruchu na pracovisku v súčasnosti.

Literatúra

[1] BARAN, V., 2004. Niekoľko poznámok k 50. výročiu katedry geografie. In: Čuka, P. (Ed.). *Reflexie geografických výskumov v strednej Európe s dôrazom na ich využitie v praxi*. Banská Bystrica: FPV UMB, 2004. s. 13 – 17. ISBN 80-8083-061-4

[2] ČUKA, P., 2006. Geografické výskumy cestovného ruchu na Katedre geografie FPV UMB. In: Kuvíková H. (Red.). *Acta oeconomica Nr. 19.* Banská Bystrica: EF UMB, 2006. s. 33 – 38. ISBN 80-8083-211-0

[3] ČUKA, P., 2011. Hlavné smery výskumov geografie cestovného ruchu z hľadiska vývoja na Slovensku. In: Čech, V. (Red.). *Folia Geographica 17*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2011. s. 82 – 88. ISSN 1336-6157

[4] GAJDOŠ, A., 2013. Výskumná a pedagogická činnosť geografického pracoviska v Banskej Bystrici. In: Ira V. et al. (Ed.). *Reflexie časovo-priestorových výskumov v geografii.* Bratislava: Geografický ústav SAV, 2013. s. 29. ISBN 978-80-89580-07-1

[5] GREGOROVÁ, B., 2012. *Vybrané priestorové zákonitosti cestovného ruchu v Nízkych tatrách na príklade modelového územia Chopok – juh*. Dizertačná práca. Prešov: Katedra geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove, 2012, 312 s.

[6] GREGOROVÁ, B., 2014. Výskum cestovného ruchu na Katedre geografie, geológie a krajinnej ekológie FPV UMB počas 60 rokov jej existencie. In: Gúčik, M. (Ed.). *Folia Turistica 4.* Banská Bystrica: EF UMB, 2014, s. 120-128. ISBN 978-80-557-0697-9

[7] KLAUČO, M., 2007a. *Atlas mesta Banská Štiavnica : multimediálny sprievodca po svetovom kultúrnom a prírodnom dedičstve UNESCO*. 1. vyd. Banská Štiavnica: VEDUTA, 2007. ISBN 978-80-969773-0-7

[8] KLAUČO, M., 2007b. *Mapa mesta Banská Štiavnica a okolia*. 1. vyd. Banská Štiavnica: Združenie turizmu, 2007

[9] KOPŠO, E. et al., 1992. *Geografia cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava: SPN. 1992. 435 s. ISBN 80-08-00346-4

[10] KUREK et al., 2007. *Turystyka.* 1. vyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007. 541 s. ISBN 978-83-01-15294-9

[11] MAZÚREK, J., 2004. Začiatky vysokoškolskej výučby geografie v Banskej Bystrici. In: Čuka, P. (Ed.). *Reflexie geografických výskumov v strednej Európe s dôrazom na ich využitie v praxi*. Banská Bystrica: FPV UMB, 2004. s. 6 – 12. ISBN 80-8083-061-4
[12] NOVODOMEC, R., BARAN, V., 1999. Edukácia a výskum na Katedre geografie FPV UMB v kontexte geografického poznania. In Novodomec, R. (Ed.). *Stredné Slovensko – transformácia prírodnej a kultúrnej krajiny.* Banská Bystrica: FPV UMB, 1999. s. 9 – 16 ISBN 80-8055-471-4
[13] WEIS, K., 2011. *Multimediálny sprievodca banským turizmom.* [online]. 2011. [cit. 2014-01-05]. Dostupné na internete: http://www.montanistika.eu/

Bohuslava, Gregorová, PaedDr., PhD., Katedra geografie, geológie a krajinnej ekológie FPV UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica

Odborná asistentka humánnej geografie
Špecializácia cestovný ruch